

BERGEN KOMMUNE

Søråshøgda skole

Handlingsplan for et trygt og godt skolemiljø ved Søråshøgda skole

Handlingsplan for et trygt og godt skolemiljø

I opplæringslovens §9 A-2 er elevenes rett til et trygt og godt skolemiljø beskrevet. Her heter det:

«Alle elever har rett til et trygt og godt skolemiljø som fremmer helse, trivsel og læring.»

Dette innebærer at skolen har ansvaret for å skape et godt læringsmiljø som fremmer den enkelte elevs faglige og sosiale utvikling, helse og trivsel i skolehverdagen.

I tillegg har også foreldrene både rett og plikt til å medvirke til at barnet får et trygt skolemiljø i kraft av sitt hovedansvar for barnets oppvekst og omsorg.

Ved Søråshøgda skole har vi fokus på verdiene ansvar, respekt og omsorg (ARO) som en del av vårt arbeid med PALS. Lærere og elever kjenner til og arbeider kontinuerlig og systematisk for å fremme disse verdiene i skolemiljøet. Trygghet hos den enkelte elev bidrar til gode sosiale relasjoner i skolehverdagen. Det legges vekt på å skape et godt læringsmiljø i klassene, blant annet gjennom sosiale mål for hver måned, opplæring i sosial kompetanse, faddersamarbeid på tvers av trinnene og trivselslederprogram. Nettvett og holdningsskapende arbeid for å unngå nettmobbing er sentrale tema som også vektlegges. Det er fokus på forutsigbar og god klasseledelse og et høyt læringstrykk, dere elevene er aktive i egen læring, samarbeider og setter ord på sin egen læring.

Søråshøgda skole har nulltoleranse mot krenkelser som mobbing, vold, diskriminering og trakassering jf. Opplæringsloven § 9 A-3. Det er elevens opplevelse av skolemiljøet som er avgjørende. Eleven skal alltid bli hørt, og elevens beste skal være det grunnleggende prinsipp.

Forankring Opplæringsloven § 9A

§ 9 A-2:

Alle elever har rett til eit trygt og godt skolemiljø som fremjar helse, trivsel og læring.

§ 9 A-3:

Skolen skal ha nulltoleranse mot krenking som mobbing, vald, diskriminering og trakassering. Skolen skal arbeide kontinuerleg og systematisk for å fremje helsa, miljøet og tryggleiken til elevane.

§ 9 A-4:

Alle som arbeider på skolen, skal følgje med på om elevane har eit trygt og godt skolemiljø, og gripe inn mot krenking som mobbing, vald, diskriminering og trakassering dersom det er mogleg. Når ein elev seier at skolemiljøet ikkje er trygt og godt, skal skolen ... sørge for at eleven får eit trygt og godt skolemiljø. Skolen skal sørge for at involverte elevar blir høyrde. Kva som er best for elevane, skal vere eit grunnleggjande omsyn i skolen sitt arbeid. Skolen skal lage ein skriftleg plan når det skal gjerast tiltak i ei sak

Definisjoner på krenkende atferd og handlinger

Krenkende atferd er en fellesbetegnelse på alle former for atferd som uoverlagt eller tilsiktet rammer

andre mennesker fysisk eller psykisk. Krenkende atferd kan skje som enkelthandling eller gjentatt. Krenkende atferd er handling som utføres uten respekt for andres integritet.

Mobbing er gjentatt negativ eller ondsinnet atferd fra en eller flere rettet mot en elev som har vansker for å forsvare seg. Gjentatt erting på ubehagelig og sårende måte er også mobbing.

Utestenging betyr at noen blir holdt utenfor en gruppe eller klasse.

Vold innebærer at noen bruker fysisk makt for å skade andre.

Rasisme er når noen blir utsatt for usaklig forskjellsbehandling eller diskriminering basert på etnisk tilhørighet, nasjonalitet eller utseende knyttet til opprinnelse.

Diskriminering betyr at en person blir dårligere behandlet eller trakassert for eksempel på grunn av kjønn, funksjonsevne, tro, hudfarge eller opprinnelse.

Forebygging av krenkelser

Søråshøgda skole skal arbeide kontinuerlig og systematisk for et trygt og godt skolemiljø for elevene jf. Opplæringsloven § 9 A-3. Vi har følgende mål for arbeidet på skole-, klasse/trinn- og elevnivå.

Skolenivå:

- Klart ordensreglement for skole og SFO
- Informasjon til elever og foreldre/foresatte om deres rettigheter etter opplæringsloven § 9A gis på foreldremøter hver høst.
- Skolens plan for et godt læringsmiljø og handlingsplan mot krenkelser revideres årlig og gjennomgås i personalet og med foreldre i FAU og SMU.
- Gode inspeksjonsrutiner, der de voksne er aktive og følger godt med på elevenes samhandling, bruker gul vest og har ansvar for bestemte deler av skoleområdet og følger ekstra godt med på overganger i skolehverdagen; overganger mellom timer, forflytning i skolebygget, spisepauser, friminutter og inn-/utmarsj, garderobe, avslutning av skoledagen og oppstart i SFO.
- Uteområdet:
  - o Skoleområdet er tilrettelagt for rolig lek og aktiviteter i hesteskoen.
  - o Det spilles fotball på fotballbanen. I skogene, på gamleplassen og nyeplassen kan elevene utfolde seg i fri lek og ulike fysiske aktiviteter
- Gode rutiner for oppfølging av elevene i gym- og svømmegarderobes
- Trivselslederprogram i storefri
- Trivselstiltak som turdager, aktivitetsdager, fellessamlinger og ulike turneringer
- Sosiale mål for hver måned og undervisning i sosial kompetanse inkl. nettvett (timeplanfestet – ARO-tid)
- Tiltak for den/de som oppfører seg uakseptabelt
- Fadderordning og samarbeid på tvers av trinnene.
- Klassemiljøgrupper i regi av foreldre/foresatte
- Samarbeid mellom lærere og assistenter, og mellom skole og SFO
- Elevundersøkelsen på 7.trinn gjennomføres hver høst
- Brukerundersøkelsen vedr. skolemiljøet gjennomføres hver vår
- Kvalitetsoppfølging av skolemiljøet v/ skolen, elevrådet og FAU – plan og regi v/Etat for skole
- Analyse og oppfølging av skolens trivselsundersøkelse, elevundersøkelsen og brukerundersøkelsen på trinn/skolenivå og i skolens rådsorganer etter gjennomføring

Klasse/trinn-nivå:

- Relasjonsbygging lærer - elev
- Gjennomgang av ordensreglementet, skolens plan for et godt læringsmiljø inkl. nettvett og handlingsplan mot krenkelses – med fokus på å forebygge krenkelses
- Tydelige klasseregler og ARO tid
- Trygge rammer, klare forventninger og konsekvente reaksjoner
- Bruke tekster, litteratur, rollespill og drama med tema sosial kompetanse i undervisningen, ARO tid.
- Veiledning og voksenstøtte i lek og samhandling
- Coaching, øving og oppfølging av undervisningen i sosial kompetanse
- Skole-hjem samarbeid gjennom telefon/mail-kontakt, utviklingssamtaler og foreldremøter
- Fleksibel inspeksjon – observasjon av enkeltelever/elevgrupper ved behov
- Elevmedvirkning gjennom elevrådet

Elevnivå:

- Relasjonsbygging elev - elev
- Positive holdninger til medelever og de voksne i skolen og SFO
- Forventninger om å vise respekt og toleranse for andre, også på sosiale medier
- Positiv tilbakemelding når elevene viser god atferd og overholder skolens regler
- Elever bruker stopp-regelen
- Arbeide for at elevene gir beskjed til en voksen dersom de ser noen blir plaget
- Elevsamtaler og utviklingssamtaler – minst to av hver samtale pr. skoleår

Skole-hjem-nivå:

- Foreldrene skal være informert om § 9a i opplæringsloven, skolens ordensreglement, hva som ligger i kravet til et trygt og godt skolemiljø og skolens Handlingsplan mot krenkende adferd.
- Foreldrene tar del i det forebyggende og holdningsskapende arbeidet ved å være gode voksne rollemodeller som snakker positivt om skolen og omtaler andre barn og voksne på en positiv måte.
- Foreldre er oppmerksomme på de avtaler som de foresatte på trinnet har gjort for gjennomføring av bursdager og andre inkluderende aktiviteter.

Aktivitetsplikten

Alle som arbeider ved skolen, skal følge med på om elevene har et trygt og godt skolemiljø.

En ansatt som får kjennskap til eller oppdager krenkelses eller mobbing har **aktivitetsplikt** etter

Opplæringsloven § 9 A-4. Aktivitetsplikten omfatter:

1. Å følge med
2. Å gripe inn
3. Å varsle skoleleder
4. Å undersøke ved mistanke
5. Å sette inn egnede tiltak

Skolen skal videre **dokumentere** både tiltakene som settes inn (aktivitetsplan) og arbeidet som blir gjort for å oppfylle aktivitetsplikten. Skolen skal ha en høy grad av dokumentasjon. Se oversikt over saksgang på s. 7.

Det er elevens egen opplevelse som avgjør når tiltaksplikten utløses og hvor lenge den varer. Skolens aktivitetsplikt, løper til eleven opplever at det er trygt og godt å være på skolen, og så lenge det finnes egnede tiltak som med rimelighet kan forventes satt inn. Det må tydelig fremkomme i skolens dokumentasjon at eleven er hørt gjennom hele prosessen.

Plikt til å følge med og avdekke krenkelses

Arbeidet med å forebygge krenkelses er viktig når det gjelder å følge med på om elevene har et trygt og godt skolemiljø, og evt. fange opp mistanke om og avdekke krenkelses.

Skolenivå:

- Elevenes skolemiljø er tema i klassene og SFO-gruppene, på foreldremøter og i personalgruppen, elevråd, FAU og SU/SMU
- Informasjon til elever og foreldre/foresatte om deres rettigheter etter opplæringsloven § 9A, samt hvordan de kan ta kontakt med skolen dersom de får kjennskap til krenkelses
- Gode inspeksjonsrutiner, der de voksne er aktive og følger godt med på elevenes samhandling, bruker gul vest og har ansvar for bestemte deler av skoleområdet og følger ekstra godt med på overganger i skolehverdagen; overganger mellom timer, forflytning i skolebygget, spisepauser, friminutter og inn-/utmarsj, garderobe, avslutning av skoledagen og oppstart i SFO.
- Gode rutiner for oppfølging av elevene i gym- og svømmegarderober
- Samarbeid mellom lærere og assistenter, og mellom skole og SFO
- Elevundersøkelsen på 7.trinn gjennomføres hver høst
- Brukerundersøkelsen vedr. skolemiljøet gjennomføres hver vår
- Kvalitetsoppfølging av skolemiljøet v/ skolen, elevrådet og FAU – plan og regi v/Etat for skole
- Analyse og oppfølging av skolens trivselsundersøkelse, elevundersøkelsen og brukerundersøkelsen på trinn/skolenivå og i skolens rådsorganer etter gjennomføring

Klasse/trinn-nivå:

- Skolens plan for et godt læringsmiljø inkl. nettvett og handlingsplan mot krenkelses er tema på foreldremøter og møter med klassekontakter og FAU-representanter
- Klassemøter med krenkelses som tema, med fokus på å ta ansvar for hverandre og si ifra om noen blir plaget (understreke at det er ikke å sladre)
- Fleksibel inspeksjon – observasjon av enkeltelever/elevgrupper ved behov

Elevnivå:

- Observasjon av elev – elev-relasjonene
- Følge opp og støtte elevenes bruk av stopp-regelen
- Jevnlig kommunikasjon mellom elev og lærer, f.eks. gjennom loggskrivning
- Elevsamtaler og utviklingssamtaler – minst to av hver samtale pr. skoleår

- Elever skal bli tatt på alvor når de gir beskjed om at medelever blir plaget og skolens prosedyre for å gripe inn, varsle, undersøke og evt. sette inn tiltak skal iverksettes
- Elever som selv formidler at han/hun blir plaget/ikke trives på skolen skal bli tatt på alvor og skolens prosedyre for å gripe inn, varsle, undersøke og sette inn tiltak skal iverksettes.
- Foreldre/foresatte tar kontakt med skolen med mistanke om eller informasjon om krenkelser

Skole-hjem-nivå:

- Foreldre er aktive i oppfølgingen av egne barn, og har et øye for at det som skjer utenfor skolen (fritidsaktiviteter, klassemiljøgrupper, skoleturer etc.) også kan påvirke skolehverdagen
- Foreldre ser etter faresignal/kjennetegn på krenkende adferd
- Foreldrene har et særskilt ansvar for å følge opp barnets bruk av sosiale media

Plikt til å gripe inn og varsle

Alle som arbeider i skolen har en plikt til å gripe inn umiddelbart for å stoppe en situasjon som pågår. Det kan være en slåsskamp, en utfrysningssituasjon eller elever som krenker andre verbalt. Se mer informasjon i Utdanningsdirektoratets rundskriv, Udir-3-2017, som omtaler det å gripe inn i pkt. 6.4.2.

Alle som arbeider i skolen skal varsle rektor dersom de får mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø. Skjemaet «Melding om elevens skolemiljø» fylles ut og leveres rektor umiddelbart. Rektor har ansvar for at sakene blir fulgt opp med undersøkelser og evt. tiltak. Det er lav terskel for å bruke meldingsskjemaet.

Foreldre tar kontakt med skolen så snart som mulig ved mistanke om at eget eller andres barn ikke har et trygt og godt skolemiljø, og ber om nødvendig om et møte med skolen.

Skolen informerer foreldre så snart som mulig om uheldige forhold som oppstår rundt eller med egne barn. Skolen ønsker en lav terskel for kontakt begge veier, jf. forskrift til opplæringsloven § 20-3.

Ved alvorlige tilfeller som omfatter vold, flere involverte elever eller ansatte som krenker elever, skal rektor varsle skoleeier.

Plikt til å undersøke

Ved mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø, har skolen en plikt til snarest å undersøke saken og sette inn gode, egnede tiltak. Skolen skal sørge for at elevenes rett til å bli hørt blir ivaretatt, og at det er elevenes opplevelse av skolemiljøet som blir lagt til grunn for saken.

Dersom det skjer hendelser utenom skoletid, som påvirker hvordan en elev har det på skolen, har skolen et ansvar for å undersøke også slike hendelser. Hendelser på skolevei skal også undersøkes og følges opp av skolen.

Foreldre som har mottatt melding om at eget barn er involvert i en uønsket hendelse kan finne flere råd om hvordan situasjonen bør håndteres på <https://www.udir.no/nullmobbing/rad-til-voksne/> og <http://www.fug.no/hva-gjoer-jeg-naar-barnet-mitt-blir-mobbet.4828913-147677.html>

Plikt til å sette inn tiltak

Ved mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø, har skolen plikt til å sette inn egnede tiltak, uansett årsak. Tiltakene må tilpasses den enkelte sak og dokumenteres i en egen aktivitetsplan. Skolen finner mulige løsninger i samråd med elevene og foreldrene.

Skolen bruker mal for aktivitetsplan i BK360: «Aktivitetsplan for psykososialt skolemiljø».

Aktivitetsplanen skal besvare følgende spørsmål:

- a) Hvilke problemer tiltakene skal løse
- b) Hvilke tiltak skolen har planlagt (både undersøkelser og konkrete tiltak tilpasset saken)
- c) Når tiltakene skal gjennomføres
- d) Hvem som har ansvaret for gjennomføringen av tiltakene
- e) Når tiltakene skal evalueres

I tillegg skal aktivitetsplanen inneholde en oppsummering av kommunikasjonen med elever og foreldre, samt en oppsummering av hva som er skolens vurdering av saken.

Når tiltakene er gjennomført skal det evalueres om de har hatt tilfredsstillende effekt. Dersom skolen ikke har satt inn tiltak 5 virkedager etter at saken er meldt rektor, kan elev/foresatte melde saken til Fylkesmannen i Hordaland. Hvis en elev melder en sak som omhandler en av skolens ansatte, vil det bli opprettet personalsak.

Tiltakene kan rette seg både mot den som blir mobbet eller krenket, den eller de som mobber eller krenker, tilskuere, gruppe- og klasse miljø eller hele skolemiljøet. Tiltakene kan ha ulike tidsspenn. Taushetsplikten overfor hver enkelt elev skal ivaretas, og tiltakene må være lovlige og i samsvar med ordensreglement for kommunale grunnskoler i Bergen.

I tillegg kan det være nødvendig å opprette kontakt med andre instanser som kan bidra, f.eks .tverrfaglig team, skolehelsetjenesten, PPT, barneverntjenesten osv.

Tiltak rettet mot den som krenker kan være (se også hele ordensreglementet på skolens nettside):
<ul style="list-style-type: none">
● Være inne i friminutt / ha vakt med seg ute i friminuttet
● Miste et privilegium eller aktivitet
● Konsekvenser i hjemmet etter avtale med foresatte
<ul style="list-style-type: none">
● Starte tidligere på skolen, slik at den som er blitt krenket ikke plages på skoleveien
● Vente på skolen slik at den som er blitt krenket ikke plages på hjemveien
● Midlertidig kontaktgruppebytte (for den som krenker)
<ul style="list-style-type: none">
● Bekymringsmelding til barnevernet
● Permanent kontaktgruppebytte (for den som krenker)
<ul style="list-style-type: none">
● Den som krenker kan bli nødt til å bytte skole
● Politianmeldelse

Plikt til å dokumentere

Skolen skal dokumentere skriftlig hvordan vi sørger for at elever har det trygt og godt på skolen. Skolen skal ha en høy dokumentasjonsgrad.

Skolen har utarbeidet «Handlingsplan mot krenkelser» som beskriver hvordan skolen arbeider kontinuerlig og systematisk for et trygt og godt skolemiljø for elevene jf. Opplæringsloven § 9 A-3, og hvilke rutiner som her gjelder på skole-, klasse/trinn- og elevnivå.

Ved mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø, benyttes skjemaet «Melding om elevens skolemiljø». Skjemaet fylles ut av den ansatte som har fått mistanke/kjennskap til manglende trivsel hos eleven. Utfylt skjema leveres rektor umiddelbart. Rektor har ansvar for at sakene blir fulgt opp med undersøkelser og egnede tiltak.

Skolen skal videre dokumentere hvilke tiltak som vi planlegger å gjennomføre, gjennom en aktivitetsplan: «Aktivitetsplan for psykososialt skolemiljø» (standardtekst BK360). Det skal komme tydelig frem i skolens dokumentasjon at eleven blir hørt, både generelt i elevsamtalen og utviklingssamtalen, før tiltak blir iverksatt og i evalueringen av tiltak som er satt inn for å gjøre skolemiljøet bedre for eleven. Alle samtaler som de voksne ved skolen har med eleven, tilknyttet aktivitetsplan, skal loggføres.

Skolen skal videre dokumentere i aktivitetsplanen at kravene i aktivitetsplikten blir oppfylt; plikten til å følge med, gripe inn, varsle, undersøke og eventuelt sette inn tiltak.

Skolen har utarbeidet et skjema som viser saksgangen iht. Opplæringsloven § 9 A.

Saksgang iht. Opplæringsloven § 9 A	Tidsfrist	Ansvar
Rektor blir informert om saken gjennom skjemaet «Melding om elevens skolemiljø» som beskriver hendelsen, hvordan man har grepet inn i situasjonen og hvordan eleven er ivaretatt.		Den ansatt som får kjennskap til krenkelser
Rektor og avdelingsleder bruker skjema for saksgang iht. Opplæringsloven § 9 A for å sikre at kravene i aktivitetsplikten blir oppfylt; plikten til å gripe inn, varsle, undersøke og eventuelt sette inn tiltak. Plikten til å følge med er dokumentert i «Handlingsplan mot krenkende adferd» s. 4.	Samtidig med mottak av melding om elevens skolemiljø	Rektor Avdelingsleder
Samtale med den som setter frem saken. Samtalen dokumenteres i et referat, og det fylles ut informasjon i «Aktivitetsplan for psykososialt skolemiljø» (BK360 standardtekst).	Innen 2 dager etter mottak av melding	Rektor/ avdelingsleder/ lærer/
Samtale med eleven som opplever å ikke ha et trygt og godt skolemiljø, og som opplever å bli krenket. Samtalen dokumenteres.	Innen 3 dager etter mottak av melding	Rektor/ avdelingsleder/ lærer/
Undersøkelser settes i gang for å avdekke hva som har skjedd, og for å finne ut hvilke tiltak som vil være hensiktsmessige. Undersøkelsene <i>kan være</i> observasjon av elevene i friminutt, i overganger eller læringssituasjon, samtaler med de som er involvert eller vet noe om saken (elever, foresatte, ansatte), ikke-anonyme undersøkelser, kartleggingsverktøy eller sosiogram. Undersøkelsene som iverksettes dokumenteres i egne dokumenter og skrives inn i «Aktivitetsplan for psykososialt skolemiljø». Foreldrene orienteres om de undersøkelsene som settes i verk, dersom det er mulig.	Settes i gang innen 3 dager etter mottak av melding.	Avdelingsleder og lærere

Dersom undersøkelsene viser at det er behov for å sette inn tiltak, dokumenteres tiltakene i en aktivitetsplan; «Aktivitetsplan for psykososialt skolemiljø». Tiltakene må være lovlige, egnede og tilstrekkelige, samt tydelige og presise. Barnet, uavhengig av alder, skal høres før tiltak bestemmes og iverksettes.	Innen 5 dager etter mottak av melding	Rektor, avdelingsleder og lærer/
Intern drøfting av gjennomførte undersøkelser, fremkommet informasjon og tiltak i aktivitetsplaner. Dokumenteres i et referat.	Innen 8 dager etter mottak av melding	Rektor, avdelingsleder, lærere og evt. SFO
Evaluerings av tiltak i samarbeid med elev og foreldre. Dokumenteres i et referat. Avslutning av sak eller oppdatering av aktivitetsplaner iht. informasjon, gjennomførte undersøkelser og evaluering.	Innen 3 uker etter mottak av melding	Rektor, avdelingsleder, lærere og foreldre

Kvalitetssikring og kontinuitet i arbeidet

Å forebygge, avdekke og stoppe krenkelser og mobbing gjøres best ved å sikre et kontinuerlig arbeid. Det er derfor nødvendig med en årlig gjennomgang og eventuell revisjon av handlingsplanen. Det kreves samtidig at alle ansatte har kjennskap til innholdet i og forplikter seg på prosedyrene som beskrives i planen. Av den grunn er planen årlig et tema på planleggingsdagene før skolestart, og på trinnmøter en gang pr. halvår.

Ved oppstarten ved hvert skoleår vil kontaktlærer informere både elever og foresatte om skolens nullvisjon mot mobbing samtidig som man har nettvett som et diskusjonstema i klassene.

Planen skal hvert år evalueres av skolens rådsorganer, inkludert SU. Erfaringer fra løpende arbeid og de årlige trivselsundersøkelsene skal legges til grunn for evalueringen.

Planen skal være tilgjengelig på skolens nettside.